

ДЕРЖАВНА
ПІДТРИМКА ДІТЕЙ-
СИРІТ І ДІТЕЙ,
ПОЗБАВЛЕНИХ
БАТЬКІВСЬКОГО
ПІКЛУВАННЯ: ЩО
ТОБІ ПОТРІБНО
ЗНАТИ ТА ЯК
РЕАЛІЗУВАТИ І
ЗАХИСТИТИ СВОЇ
ПРАВА

Громадська організація
"Центр забезпечення найкращих інтересів
дитини "Стаття 3"

ЗМІСТ

1. Законне представництво дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

- 1.1. Хто допомагає мені, поки я не стану дорослим?
- 1.2. Хто такий законний представник?
- 1.3. В чому полягає усиновлення?
- 1.4. Хто такий опікун, і що він для мене робить?
- 1.5. Чи можу я сам обрати собі опікуна?
- 1.6. Чи можу я залишитися в сім'ї опікуна, якщо мені там подобається?
- 1.7. Що таке адміністрація закладу?
- 1.8. Чи вони дійсно піклуються про мене?
- 1.9. Чи можу я змінити заклад, якщо мені не подобається там жити?

2. Особливості влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в умовах воєнного стану

- 2.1. Я можу потрапити у прийомну сім'ю або дитячий будинок під час війни, якщо я залишився без батьків?

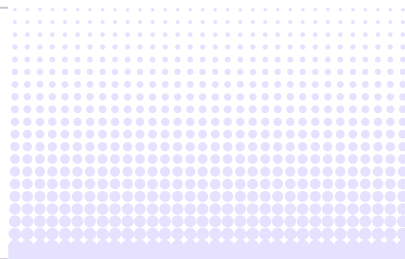
3. Соціальні гарантії дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

- 3.1. Що буде з державною підтримкою, коли мені виповниться 18?
- 3.2. Де я можу жити після прийомної сім'ї чи інтернату?
- 3.3. Як буде оплачуватися моє навчання, якщо я вирішу вчитися в університеті після 18 років?
- 3.4. Яку допомогу я можу отримувати під час навчання?
- 3.5. Чи можу я отримувати допомогу на харчування, одяг і взуття?

Додаток 1. Інструкція з отримання одноразової допомоги.

Додаток 2. Інструкція щодо реалізації права на житло.

Додаток 3. Інструкція з отримання соціальної стипендії.

Для кого цей матеріал і чому він важливий?

Цей матеріал допоможе тобі зрозуміти, як отримати допомогу та підтримку, якщо ти є дитиною-сиротою або дитиною, позбавленою батьківського піклування. Ми знаємо, що буває складно розібратися у всьому. Але не хвилюйся – тут ти знайдеш прості пояснення своїх прав і дізнаєшся, куди звертатися за підтримкою.

Чому це важливо?

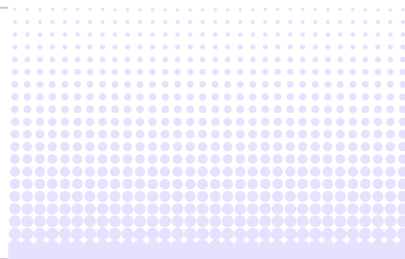
Знати свої права – це перший крок до їхнього захисту! Держава гарантує тобі підтримку в багатьох питаннях: житло, освіта, виплати та інші важливі аспекти. Якщо ти стикаєшся з труднощами або порушенням прав, важливо знати, куди звертатися за допомогою.

У цьому матеріалі ти дізнаєшся:

- ✓ Хто може стати твоїм опікуном або прийомною сім'єю?
- ✓ Які соціальні гарантії ти маєш?
- ✓ Як отримати фінансову допомогу, житло та освіту?
- ✓ Що робити, якщо ти залишився без батьків під час війни?

Цей текст створений, щоб ти зрозумів, що твої права завжди з тобою, і є люди, які готові допомогти. Головне – знати до кого звертатися і не боятися попросити допомоги. Пам'ятай, ти не один!

Законне представництво дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Хто допомагає мені, поки я не стану дорослим?

Окрім законного представника, служба у справах дітей допомагає тобі, підтримує тебе та стежить за дотриманням твоїх прав, поки ти не станеш дорослим.

Хто такий законний представник?

Законний представник – це людина, яка має право діяти від твого імені і представляти твої інтереси в юридичних питаннях на основі закону (а не укладеного з нею договору).

Це можуть бути твої усиновлювачі, опікун або піклувальник, прийомні батьки або батьки-вихователі, і навіть адміністрація закладу (такого як школа-інтернат).

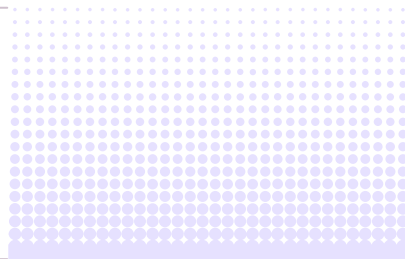
Вони здійснюють юридичні дії для захисту та реалізації твоїх прав, коли ти не можеш це зробити самостійно через вік чи інші обставини.

В чому полягає усиновлення?

Усиновлення – це процес, коли дорослі, які хочуть стати батьками дитини, офіційно беруть її у свою сім'ю на правах рідних дітей. З моменту усиновлення вони мають усі права й обов'язки як біологічні батьки, на усе життя.

Після усиновлення дитина вже не має статусу "дитина-сирота" або "дитина, позбавлена батьківського піклування".

Інші можливі законні представники (опікун або піклувальник, прийомні батьки або батьки-вихователі; далі по тексті - опікун) виконують роль законного представника на період спільного проживання та не мають взаємних прав та обов'язків після виходу з-під їх опіки.

Законне представництво дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Хто такий опікун, і що він для мене робить?

Опікун – це доросла людина, яка піклується про тебе, якщо твої рідні батьки не можуть цього робити. Опікун відповідає за те, щоб захищати твої права, піклуватися про твоє здоров'я, освіту, житло та інші важливі речі. Також він допомагає розпоряджатися твоїм майном, якщо воно є, і слідкує, щоб усе робилося в твоїх інтересах. Це означає, що опікун бере на себе відповідальність, схожу на ту, яку мають батьки.

Чи можу я сам обрати собі опікуна?

Опікуна призначає орган опіки та піклування.

Але твоя думка має значення! Вона обов'язково враховується під час прийняття рішення, щоб знайти для тебе людину, яка зможе піклуватися про тебе і підтримувати тебе.

Чи можу я залишитися в сім'ї опікуна, якщо мені там подобається?

В сім'ї опікуна (опікуна, піклувальника, у прийомній сім'ї чи дитячому будинку сімейного типу) проживають до досягнення 18-річного віку (або до 23-х років, якщо продовжувати навчання).

Коли ти досягнеш цього віку, ти стаєш повністю самостійним у правовому плані. Разом з дорослістю пільги та соціальна підтримка припиняються, ти вже не зможеш залишатися під опікою, навіть якщо тобі там подобається. Однак проживання в сім'ї опікуна можливе, якщо всі згодні: і ти, і опікуни, і це схвалить органи опіки.

Що таке адміністрація закладу?

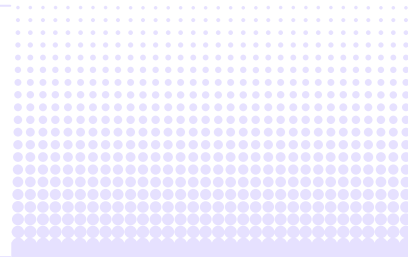
Адміністрація закладу – це керівники або відповідальні особи установи (наприклад, закладу охорони здоров'я, навчального або іншого дитячого закладу), які піклуються про тебе, якщо ти постійно там живеш, і виконують обов'язки опікунів.

Чи адміністрація закладу дійсно піклується про мене?

Адміністрація закладу зобов'язана забезпечувати тобі безпеку, догляд, освіту та всі необхідні умови для життя. Якщо ти відчуваєш, що про тебе недостатньо дбають, варто розповісти про це соціальному працівнику або звернутися до служби у справах дітей. Також ти можеш звернутися до громадських організацій, які опікуються правами дітей, або до безоплатної правової допомоги для отримання консультацій та підтримки.

Чи можу я змінити заклад, якщо мені не подобається там жити?

Це можливо, але для цього повинна бути поважна причина, наприклад, погані умови чи конфлікти. Ти можеш звернутися до соціального працівника або служби у справах дітей і розповісти про свої проблеми. Вони розглянуть твоє прохання, але важливо знати, що переведення в інший заклад може зайняти певний час, і вибір нового місця для проживання може бути обмеженим.

Особливості влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в умовах воєнного стану

Я можу потрапити у прийомну сім'ю або дитячий будинок під час війни, якщо я залишився без батьків?

Якщо ти втратив батьків або вони перебувають на тимчасово окупованій території, і з ними немає зв'язку, держава може офіційно визнати, що ти залишився без їхньої опіки.

В такому випадку, якщо у тебе є родичі, знайомі чи сусіди, з якими маєш хороші стосунки, і вони готові піклуватися про тебе – тебе можуть тимчасово влаштувати до їхньої сім'ї. Якщо близьких людей поруч немає, тебе можуть тимчасово влаштувати у прийомну сім'ю або дитячий будинок сімейного типу.

При цьому тимчасово встановлюється статус дитини, позбавленої батьківського піклування, щоб забезпечити тобі передбачені державою права та гарантії. Після припинення або скасування воєнного стану статус переглядається: підтверджується або спростовується (наприклад, якщо знайшлись біологічні батьки).

Соціальні гарантії для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Що буде з державною підтримкою, коли мені виповниться 18?

Ти можеш отримати гроші від держави, коли досягнеш 18 років. Це називається одноразова допомога. Служби у справах дітей складають списки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які досягнуть 18 років у цьому році та отримають одноразову допомогу.

➔ Детальніше про виплату та процедуру її отримання – у [Додатку 1](#).

Де я можу жити після прийомної сім'ї чи інтернату?

Ти можеш жити:

У своїй власній оселі, якщо в тебе є житло, яке належить тобі.

У соціальному гуртожитку – це місце, де молодь живе, поки не стане самостійною.

У знайомих чи родичів, якщо вони готові тебе прийняти.

➔ Детальні інструкції щодо реалізації права на житло знайдеш у [Додатку 2](#).

Як буде оплачуватися моє навчання, якщо я вирішу вчитися в університеті після 18 років?

Якщо ти вирішиш навчатися в університеті після 18 років, держава допомагатиме тобі з оплатою. Якщо ти вступиш на бюджет (тобто на місце, за яке платить держава), тобі не доведеться сплачувати за навчання. У тебе є перевага: для дітей-сиріт або тих, хто позбавлений батьківського піклування, держава виділяє окремі місця в університетах.

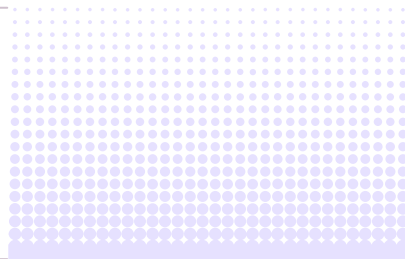
Яку допомогу я можу отримувати під час навчання?

Якщо ти є сиротою або дитиною, позбавленою батьківського піклування, і навчаєшся в університеті чи іншому навчальному закладі, тобі виплачуватимуть соціальну стипендію. Це додаткова фінансова допомога від держави, щоб підтримати тебе під час навчання.

Чи можу я отримувати допомогу на харчування, одяг і взуття?

Так, якщо ти навчаєшся у школі, професійно-технічному закладі чи університеті, тобі надається безкоштовне харчування (зазвичай у їдальні закладу). Заклади освіти забезпечують одягом, взуттям та шкільним приладдям, якщо ти перебуваєш у державному інтернаті або проживаєш у гуртожитку під час навчання.

➔ Як отримати соціальну стипендію – дивись у [Додатку 3](#).

Не знайшов відповіді на своє питання? Потрібне більш детальне роз'яснення або уточнення?

Ми готові допомогти тобі! Ти можеш отримати безкоштовну консультацію від нашої організації.

Умови консультації:

Тільки для дітей до 18 років. Лише з правових питань. Протягом 7 днів.

Як мені подати запит?

Заповни форму: <https://article3.ngo/consultations/>

Телефонні консультації не надаються для забезпечення конфіденційності.

Якщо тобі терміново потрібна допомога:

102 – якщо є ризик для життя.

місцева служба у справах дітей – для інших питань (знайти контакти тут).

Пам'ятай: ти маєш права, і вони захищені законом! Якщо тобі потрібна допомога, не бійся звертатися.

Підготовка матеріалу:

Ілаха Гахраманова, Яна Совик

Дизайн:

Ілаха Гахраманова

Маєте відгук чи запитання? [Заповніть форму зворотного зв'язку.](#)

Додаток 1. Інструкція з отримання одноразової допомоги

Крок 1. Служби у справах дітей складають списки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, яким у поточному році виповнюється 18 років.

У списках зазначається прізвище, ім'я, по батькові дитини, число, місяць, рік народження, постійне місце проживання.

Крок 2. Служби у справах дітей передають списки в управління або департаменти освіти.

Крок 3. Складання заяви щодо отримання одноразової грошової допомоги дитиною-сиротою або дитиною, позбавленою батьківського піклування, або її законним представником.

Крок 4. Подати заяву та документи до місцевої державної адміністрації або відділу/управління/департаменту освіти.

Разом із заявою треба подати копію паспорта, копію персонального ідентифікаційного номера дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування (можна отримати в Центрі надання адміністративних послуг, службі у справах дітей або управлінні Державної податкової служби) та копію банківських реквізитів.

Крок 5. Чекати на рішення щодо виплати одноразової грошової допомоги протягом 30 днів.

Зразок заяви:

До _____
(назва місцевої державної адміністрації або
відділу/управління/департаменту освіти)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(дата народження)

(для паспорта у форматі книжечки: серія та номер паспорта; для
ID-картки: номер паспорта)

(адреса реєстрація та місця фактичного проживання)

(телефон та електронна пошта)

Заява

Прошу виплатити мені одноразову грошову допомогу відповідно до статті 8 Закону України "Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування".

Додатки:

- копія паспорта дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування;
- копія персонального ідентифікаційного номера дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування;
- копія паспорта та персонального ідентифікаційного номера законного представника дитини (в разі необхідності);
- банківські реквізити для отримання одноразової грошової допомоги.

(Дата)

(Підпис)

(ПІБ)

Додаток 2. Інструкція щодо реалізації права на житло

Крок 1. Підготовка документів для взяття на квартирний облік

*Для взяття на квартирний облік необхідно
підготувати:*

- заяву про взяття на облік (уповноважені органи зазвичай надають зразок заяви для заповнення);
- копію документа, що підтверджує статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування;
- копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера;
- копію документа, що посвідчує особу (паспорт).
- довідку про те, що особа не перебуває на обліку за місцем проживання.

Крок 2. Подання документів

Хто може подати заяву:

Піклувальник, прийомні батьки, батьки-вихователі.
Адміністрація закладу, де проживає дитина.
Орган опіки та піклування.
Особи віком 18–23 роки подають заяву самостійно.

Як подати:

Особисто до відповідних органів.
Поштою (рекомендованим листом).

Куди подати:

Виконавчі органи місцевого самоврядування.
Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП).

Крок 3. Очікування рішення

Рішення ухвалюється протягом 30 робочих днів.

Відмову можна оскаржити в суді.

Послуга безкоштовна. Перебування на соціальному квартирному обліку не є підставою для відмови у взятті на квартирний облік.

Крок 4. Отримання житла або грошової компенсації

Після завершення перебування в закладі або строку піклування протягом місяця особа забезпечується соціальним житлом до надання їй благоустроєного жилого приміщення для постійного проживання.

За бажанням, з відповідною заявою, здійснюється виплата грошової компенсації за належні для отримання житлові приміщення.

Додаток 3. Інструкція з отримання соціальної стипендії

Крок 1. Підготувати заяву про призначення соціальної стипендії.

Заяву можна скласти на папері та подати безпосередньо в заклад освіти, надіслати поштою або онлайн.

Також рекомендуємо перевірити, чи є на сайті закладу освіти зразок заяви про призначення соціальної стипендії.

Крок 2. Підготувати інші необхідні документи.

Якщо ти дитина-сирота або дитина, позбавлена батьківського піклування, і продовжуєш навчання до 23 років, потрібно додати:

Копію рішення про надання статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування (можна отримати у службі у справах дітей або суді) АБО

Витяг з облікової картки, де підтверджується статус (можна отримати в службі у справах дітей, центрі надання адміністративних послуг або місцевій державній адміністрації).

Якщо ти залишився без батьків у віці 18–23 роки, потрібно подати:

Довідку, що підтверджує, що батьки є військовополоненими або затримані в іншій країні АБО

Документ про загибель батьків, виданий військовими або правоохоронними органами АБО

Копії таких документів:

Свідоцтво про смерть батьків (можна отримати в органах державної реєстрації актів цивільного стану) АБО

Рішення суду про те, що батьки вважаються померлими або зниклими безвісти.

Крок 3. Звернутися до закладу освіти, в якому ти навчаєшся, із заявою та іншими документами.

Якщо ти звертаєшся із заявою та документами безпосередньо в заклад освіти, то треба звернутися до відповідальної особи закладу. Це може бути соціальний педагог, працівник відділу соціального захисту студентів, куратор або деканат.

Якщо поштою, то радимо надіслати рекомендованим листом на поштову адресу закладу освіти.

Якщо електронною поштою, то скановані копії заяви та документів треба надіслати на актуальну електронну пошту закладу освіти.

Окрім того, рекомендуємо у разі надсилання поштою також надіслати одночасно електронною поштою.

У разі електронної пошти збережіть додатково скановані копії заяви та документів.

Щоб отримати соціальну стипендію, тобі потрібно звернутися до відповідальної особи в закладі освіти. Це може бути соціальний педагог, працівник відділу соціального захисту студентів, куратор або деканат.

Крок 4. Подати заяву та документи до відповідальної особи закладу освіти та чекати на рішення щодо її призначення протягом 30 днів.

Зразок заяви:

Директору/Ректору

(назва закладу освіти та ПІБ Директора / Ректора)

Здобувача (-ки) освіти/(студента (-ки))
_____ курсу _____ групи

(спеціальності, факультету)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(дата народження)

(для паспорта у форматі книжечки: серія та номер паспорта; для ID-картки: номер паспорта)

(унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі: для ID-картки — знаходиться внизу з правої сторони і складається з послідовності восьми та п'яти цифр)

(ідентифікаційний код платника податків)
студентський квиток/довідка про навчання
№ _____ дійсний до _____

(адреса реєстрація та місця фактичного проживання)

(телефон та електронна пошта)

Заява

Прошу надати мені соціальну стипендію як студенту/студентці, який/яка є дитиною-сиротою/дитиною, позбавленою батьківського піклування, а також студентам, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків.

До заяви додаю:

- копію рішення органу опіки та піклування про надання статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, або витяг з обліково-статистичної картки дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування;
- довідку, що підтверджує, що батьки є військовополоненими або затримані в іншій країні;
- документ про загибель батьків, виданий військовими або правоохоронними органами;
- копію свідоцтва про смерть батьків;
- рішення суду про те, що батьки вважаються померлими або зниклими безвісти

(Дата)

(Підпис)

(ПІБ)